

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ХОПТЯР ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KHOPTYAR AND OTHERS v. UKRAINE)
(Заява № 16468/20)

Стислий виклад рішення від 09 липня 2026 року

Перша заявниця, її малолітній син (другий заявник) та її мати (третя заявниця) стверджували, що у вересні 2016 року зазнали фізичного насильства з боку К., партнера першої заявниці. За їхніми твердженнями, 24 вересня 2016 року К. вдарив першу заявницю, коли вона тримала на руках однорічного сина, внаслідок чого дитина також отримала удар. Наступного дня під час чергової сварки К. завдав тілесних ушкоджень третій заявниці, яка намагалася припинити конфлікт. Судово-медичний експерт задокументував у всіх трьох заявників легкі тілесні ушкодження.

04 жовтня 2016 року заявники звернулися до поліції із заявами про вчинення кримінального правопорушення. Наступного дня було розпочато кримінальне провадження за фактом заподіяння легких тілесних ушкоджень другому заявнику. У ході досудового розслідування проводилися окремі слідчі дії, зокрема судово-медичні експертизи, допити заявників і свідків та слідчий експеримент.

Водночас прокурори неодноразово надавали слідчим письмові вказівки щодо проведення необхідних процесуальних дій, які тривалий час залишалися невиконаними. У зв'язку з цим прокурор вимагав замінити слідчого та неодноразово скасовував постанови про закриття кримінального провадження як передчасні, вказуючи на необхідність проведення додаткових слідчих дій, зокрема встановлення місцезнаходження К., його допиту, проведення слідчих експериментів і додаткових судово-медичних експертиз.

Наприкінці 2019 року прокуратура визнала, що досудове розслідування тривало необґрунтовано довго, та ініціювала службову перевірку щодо причин його неефективності і притягнення винних осіб до відповідальності. Попри це, кримінальне провадження неодноразово закривалося через відсутність складу кримінального правопорушення або неможливість встановити особу нападника. Останню постанову про закриття кримінального провадження було винесено 30 вересня 2020 року, при цьому заявники стверджували, що її копію їм не було надіслано.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтями 2, 3, 8 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на те, що держава не виконала своїх позитивних зобов'язань і не провела ефективного та належного розслідування їхніх скарг на жорстоке поводження. Європейський суд зазначив, що розгляне зазначену скаргу за статтею 8 Конвенції. Заявники також скаржилися за пунктом 1 статті 6 Конвенції на надмірну тривалість кримінального провадження та на те, що у зв'язку з цим вони були позбавлені можливості подати цивільний позов про відшкодування шкоди.

Розглянувши скарги заявників за статтею 8 Конвенції, Європейський суд зазначив, що тілесні ушкодження, яких зазнали всі троє заявників, становили втручання у їхнє право на повагу до приватного життя, гарантоване статтею 8 Конвенції, а тому держава була зобов'язана забезпечити проведення ефективного розслідування.

Європейський суд зауважив, що працівники поліції порушили кримінальне провадження за фактом випадку наступного дня після того, як заявники подали свої заяви про кримінальне правопорушення. Проте кримінальне провадження було розпочато лише за фактом заподіяння тілесних ушкоджень другому заявнику, тоді як скарги першої та третьої заявниць не були належним чином розглянуті. Суд також звернув увагу, що розслідування неодноразово передавалося іншим слідчим через бездіяльність, прокурори неодноразово надавали письмові вказівки щодо проведення необхідних слідчих дій, які залишалися невиконаними, а сама прокуратура визнавала розслідування неефективним.

Європейський суд погодився з висновками прокуратури та встановив, що кримінальне провадження за скаргами на жорстоке поводження з усіма трьома заявниками було неефективним та констатував порушення статті 8 Конвенції.

Розглянувши інші скарги заявників, Європейський суд відхилив їх на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. Оголошує прийнятною скаргу щодо непроведення ефективного розслідування стверджуваного жорстокого поводження, а решту скарг у заяві – неприйнятними;

2. Постановляє, що було порушено статтю 8 Конвенції;

3. Постановляє, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам спільно такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(і) 4 500 (чотири тисячі п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;

(іі) 2 000 (дві тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявникам, в якості компенсації судових та інших витрат, які мають бути сплачені на банківський рахунок пані Ю.А. Сегеди, як вказано заявниками;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

4. Відхиляє решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції».